

Hørings svar fra Creo, Kulturlova Prop. 6 L(2024–2025)

Creo – forbundet for kunst og kultur er Norges største fagforbund og interesseorganisasjon for yrkesutøvere og studenter innen kunst- og kulturfeltet, med over 11.000 medlemmer. Creos medlemmer arbeider innenfor alle deler av kulturlivet; noen er artister eller musikere i det frie feltet, noen er utøvende musikere i et ensemble, i en kirke eller i et orkester.

Noen er pedagoger eller underviser i musikk eller andre kunsthøgskolefag i grunnskolen, på videregående skoler, i private og kommunale kulturskoler, ved en høyskole eller et universitet. Noen er låtskrivere eller komponister eller begge deler. Noen danser ballett eller moderne dans, noen jobber med lyd og lys eller gjør andre ting «bak scenen» og noen er scenografer, kostymedesignere eller musikkterapeuter.

Creo mener at de nasjonale målene for kulturpolitikken blant annet bør være demokrati, rettferdighet og mangfold. Dette er abstrakte mål som i den praktiske politikken må fylles med innhold. Et aktivt og mangfoldig kunst- og kulturliv er viktig for å gi den enkeltes liv et rikere og mer fullverdig innhold. Kultur har en verdi i seg selv og for seg selv og bidrar til verdiskapning, kompetanse, læring, helse og toleranse. Alle må gis tilgang til kunstopplevelser og kulturaktiviteter. Dette sikres best gjennom offentlig finansiering og gode og forutsigbare tilskuddsordninger. Kulturen er en vesentlig del av det offentlige ordskiftet, og både enkeltkunstnere, frie kunstnergrupper og kulturinstitusjonene spiller en sentral rolle for debatt, demokrati, ytringsfrihet og meningsdannelse.

Her i landet har vi hatt en kulturlov (*Lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd*), som først ble vedtatt i august 2007. Lovens formål er å sikre at det fremmes og legges til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet, slik at alle kan få mulighet til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk. Skal lovens formål kunne oppfylles, må vi ha gode innholdsleverandører, og disse må gis fornuftige og forutsigbare rammevilkår.

Med fremveksten av populisme, polarisering i en tid hvor vestlige demokratier er under press, mener vi at både staten, og det regionale og lokale forvaltningsnivået, må styrke og ikke svekke sitt ansvar for kunst og kultur – som en betydelig samfunnsarena for refleksjon og meningsbygging.

Kultur og kulturaktiviteter utfolder seg der mennesker bor og lever sine liv, i det enkelte lokalsamfunn. Å styrke det lokale kulturlivet, den frivillige innsatsen og samarbeidet mellom profesjonelle og frivillige aktører vil bidra til et mer likeverdig tilbud i små og store lokalsamfunn. Vi i Creo mener at et tydelig og konsistent lovverk er et godt verktøy for å oppnå disse målene.

Vi er derfor svært tilfredse med at denne regjeringen nå ser nødvendigheten av å oppdatere denne kulturloven, og at regjeringen på flere områder foreslår å styrke loven.

Creo mener det fremlagte lovforslaget er en kraftig styrking av loven, og vi er glade for de endringene som foreslås og støtter opp om utvidelsen og styrkingen av loven. Creo er også glad for at kultursektoren har vært relativt samstemte i sine høringsinnspill og at regjeringen har fulgt flertallet sine innspill både når det gjelder armlengdes avstand-prinsippet og infrastrukturkravet.

Imidlertid - og dessverre - har ikke departementet tatt til følge de mange innspillene om behovet for en lovfesting av kulturplaner i kommunene. Regjeringen skriver: *Som det framgår av gjennomgangen av høyringa i pkt. 8.4, er det relativt mange høyringsinstansar som etterlyser strengare eller meir detaljerte krav til planlegginga, særleg i form av eit krav om eigen kommunedelplan for kultur. Departementet føreslår ikkje å stille krav om ein eigen kommunedelplan for kultur, og heller ikkje anna detaljert regulering av planprosessen eller innhaldet i planverket. Departementet viser for det første til at det kan vere store lokale skilnader i føresetnader og behov, og for det andre til omsynet til det kommunale sjølvstyret.*

Creo er skuffet over at det ikke stilles strengere krav til planverk, men er av den oppfatning at det likevel er en positiv styrking av loven at kommunene og fylkene nå får krav om å fastsette mål og strategier for kulturfeltet selv om det er ikke er lovfestet at kommunene må utarbeide en egen kommunedelplan for kultur, som var det vi håpet på.

Vi minner likevel om at det under Stortingets behandling av kulturmeldingen fra 2018 ble uttalt fra AP, SP og SV at de ønsket *en kulturlov som stiller tydeligere krav til kulturforvaltning lokalt og regionalt*. Krav stilles gjennom tydelige føringer, og best gjøres dette gjennom en presis og forpliktende lovtekst. Og videre vil vi vise til Oxford Research sin rapport fra 2021 der de kommenterer følgende:

I møte med flere kulturpolitikere understrekes viktigheten av at kulturfeltet er behandlet i planverket. Flere av politikerne tar opp bekymringer rundt at dersom feltet ikke en gang er nevnt i kommunens planer, blir kultur lett et lite aktuelt politikkområde som ansees for å være lite nyttig og viktig i samfunnsutviklingen. I ytterste konsekvens kan det føre til at kulturfeltet innskrenkes og nedskaleres i kommunebudsjettet. Da mister kommunene mye av mulighetene til å kunne gi innbyggerne tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet og til å stimulere mekanismer som gjør at lokalsamfunn blir attraktive og levende. Samtidig innskrenkes muligheten til å bruke kunst og kultur som virkemiddel for samfunnsutvikling på tvers av politikkområder.

Vi ønsker derfor følgende endring i § 4 Fylkeskommunens og kommunens oppgåver:

*Fylkeskommunen og kommunen skal ha oversikt over status og utviklingsbehov på kulturfeltet. Oversikta skal vere skriftleg. Fylkeskommunen og kommunen skal i arbeidet sitt med planar etter plan- og bygningslova kapittel 8 og 11 fastsetja overordna mål og strategiar for kulturfeltet i **ein eigen kommunedelplan**. Måla og strategiane bør vere eigna*

til å møte dei utfordringane fylkeskommunen og kommunen står overfor med utgangspunkt i oversikten nevnt i første punktum.

En slik kommuneplan må være langsiktig, og den må også inkludere en plan for tilgjengelige og egnede kulturarenaer tilpasset behovene til den enkelte kommunes/fylkeskommunes lokale/regionale kulturliv. Planen må henvise til kommunens planverk for arenaer og arealbruk, både for rene kulturarenaer, men også for andre arenaer som brukes til kulturytringer (skoler, grendehus, private aktører, mv). Det lokale og regionale kulturlivet må bli tatt med på utarbeidelsen av status og utviklingsbehov i både den kommunale og fylkeskommunale kulturplanleggingen.

Med vennlig hilsen

Hans Ole Rian
Forbundsleder
Creo – forbundet for kunst og kultur